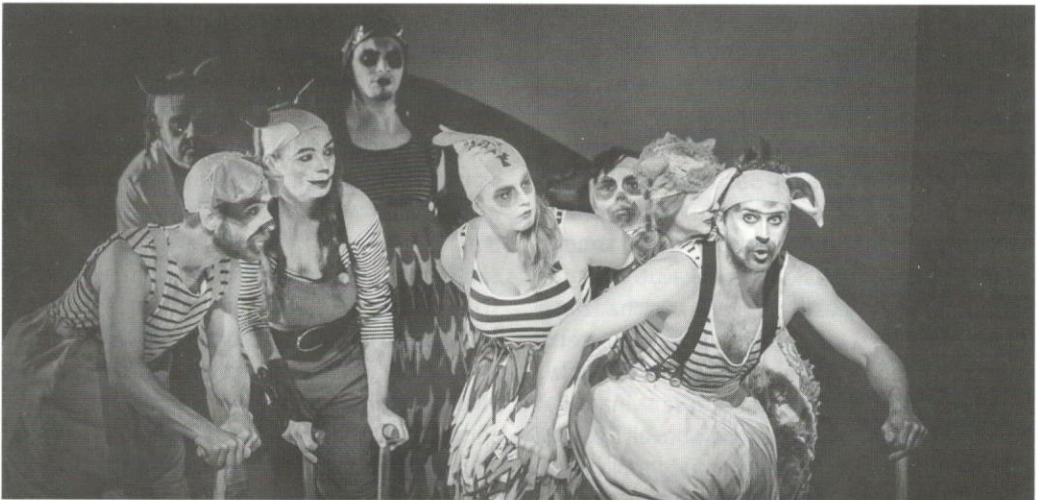

Kedy nerozoznáte sviňu od človeka? Odpovie vám nová hra v Starom divadle Karola Spišáka

Človek je už preč! Nech žije zvieracia farma! To sú heslá, ktoré sme mali možnosť počuť v najnovšej hre Starého divadla Karola Spišáka. Práve nimi sa zastrešila kritická, ale aj celkom vtipná metafora nadčasového vyobrazenia ľudskej spoločnosti a jej túžby po moci. A kto je v tejto téme kritikom a žalobcom? Nie je ním nikto iný než svetoznámy spisovateľ George Orwell. Práve jeho dramatisáciu Farmy zvierat zaradilo nitrianske divadlo do svojho nového repertoáru.

autori: Monika Radošovská, Tibor Habo
foto: SDKS

Dominantou zvieracej farmy bol dvor, na ktorom sa odohrávala zásadná časť deja. Pre lepšie vykreslenie prostredia dotváral javisko dom farmára Jonesa a kulisy pripomínajúce stodolu a náradie. Zaujímavým prvkom hry bolo využitie kamery a dvoch televíznych obrazoviek. Samotné predstavenie sa začalo ako reportážne rozprávanie mačky a havrana, ktorí spravodajsky informovali o udalostiach na farme. Práve spomenuté obrazovky zväčšovali predovšetkým zákulisné príspevky zvierat, s čím súvisí aj živé využitie kamery na javisku. Napriek tomu, že dominantný dej sa odohrával v priestoroch javiska, časť z neho sa rozšírila aj za jeho hranice. Súčasťou zvieracej reportáže sa mohli totiž stať dokonca aj samotní diváci. Ďalším nezvyčajným prvkom bolo využitie kombinácie hry a tieňa, ktoré obrazovo dopĺňali

dej zo zákulisia. Svetlo, no predovšetkým zvuk miestami dotvárali komickosť a dramatickosť jednotlivých pasáží, predstaveniu nechýbala ani pieseň. Pozitívne možno hodnotiť prácu kostymérov, ktorí sa so vzhľadom a premenou hercov na zvieratá originálne pohrali, a tak divákovi vynahradili kulisy, ktoré boli skôr strohé a nenápadné. V stominútovom predstavení sa tak prelínali tradičné divadelné prvky s drobnými inováciami, čo je však už v súčasnom divadle bežná prax.

Dej Orwellovej Zvieracej farmy je pre mnohých ľudí už notoricky známou záležitosťou, pričom dielo má nepochybne veľký kultúrny dopad. Faktom je, že táto skutočnosť nemala negatívny vplyv na dej a myšlienku inscenácie. Vždy je zaujímavé vidieť známy knižný alebo

filmový príbeh prispôbený divadelným doskám, čo sa potvrdzuje aj v tomto prípade. Dej jasne a metaforicky prostredníctvom zvierat paroduje komunistický režim a jeho negatívne stránky, pričom nadčasovosť diela sa nepochybné týka aj súčasného systému. Prasce, ktoré prevezmú vládu nad farmou, budú stále len svine a vždy sa nájde mnoho ovečiek, ktoré budú slepo pritakávať vládcom, netušiac, o čom vlastne hovoria. Prichádzame až do bodu, keď sú si pred zákonom „všetky zvieratá rovné, ale niektoré sú si rovnejšie“, a niekedy je ťažké rozoznať, kto je sviňa a kto človek. To, že zvieratám sľubovali prasce slobodu od človeka, neznamena, že im ju vedia skutočne zaručiť aj po jeho odchode.

Hoci myšlienkou hry je vážna spoločenská téma, mohli sme v nej vidieť aj niekoľko vtipných momentov. Divák sa mohol zasmiať na niekoľkých hláškach, naivite zvierat alebo ich zvukoch a pohyboch. Náročnejšiemu divákovi v hre mohla chýbať väčšia dramatizácia a názornosť niektorých pasáží, pričom niektoré z nich nahradili obrazné pohyby figúrok, čo však v tomto prípade tvorcovia kompenzovali originálnym pohľadom cez oko kamery. Hra sa zároveň spočiatku divákovi mohla zdať mierne afektovaná, predovšetkým kvôli zvieracím postavám. Inscenáciu tiež mohla obohatiť dôležitá súčasť z knižnej predlohy – stena, na ktorej mali zvieratá napísané zákony. Pre gradáciu deja a zároveň hlbšie uvedomenie si zvráteností klamárskeho režimu by sa

mohli zákony zvierat, podobne ako v novele, čierne na bielom prepisovať pred očami zvierat i divákov. V konečnom dôsledku sa však hercom a réžii podarila pekná hra, ktorá napriek svojej bohatosti a vtipnosti nezatienila hlavnú myšlienku, práve naopak, výborne ju vyzdvihla.

Zaradenie hry Farma zvierat do repertoáru SDKS možno považovať za správny krok. Skvelú reklamu jej robí samotný názov a autor jej pôvodnej predlohy. To ju robí pre mnohých divákov atraktívnou, ale priaznivec nemainstreamového divadla by mohol namietat. Keďže ide o dielo, ktoré sa preberá na stredných školách, má potenciál prilákať študentov. Réžisér Peter Chmela spolu s umeleckým súborom Starého divadla Karola Spišáka priniesli na javisko príjemnú adaptáciu alegorickej knihy, ktorá nenudí a má množstvo zábavných momentov, hoci hovorí o závažnom konflikte a podáva nekompromisnú a drsnú kritiku. Divadlo si týmto titulom nepochybné priláka viac dospelých divákov. Farma zvierat je dôkazom toho, že jeden naoko jednoduchý príbeh môže byť zároveň mementom a výstrahou do budúcnosti. Nech bude hra uvedená v ktoromkoľvek období, vždy bude aktuálna, rovnako ako kniha, ktorá si podmaňuje čitateľov už desiatky rokov. Tento príbeh ma viacero podôb a spracovaní a nikdy nie je zlé pripomenúť si ho, obzvlášť v takom príjemnom a dobrom spracovaní, aké prinieslo nitrianske divadlo.